

se ondi godijo. Dr. Deršata je obljubil, da hoče se v teku meseca marcija rešiti nepristransko to nalogo. Bomo videli!

Stroški za toplice na Dobrni so proračunjeni za leto 1897, na 28.630 fl., dohodki pa na 29.130 fl., preostanek bi znašal 500 fl. Gosp. dr. J. Serneec se je pri tej priliki pritoževal radi okoliščine, da je ravnatelj teh toplic tudi ob enem zdravnik; to pa je gostom na škodo. Ptujim bolnikom n. pr. Dunajčanom nasvetuje domač njihov dunajski zdravnik, naj se napatijo v toplice na Dobrno. Bolniki to storijo. Toda pri vsprejemu se morajo dati od zdravnika topliškega še enkrat preiskati, kar je celo nepotrebno, ker so bili preiskani že od svojega zdravnika in morajo potem plačati pristojbino za to nepotrebno preiskovanje. Od tod prihaja nezadovoljnost gostov, kateri ne prihajajo v tolikem številu, ker se bojijo nepotrebnih stroškov. Gosp. dr. Serneec sam je slišal mnogo takih pritožb. Poslanec za celjsko mesto Stallner je pa skušal zagovarjati te razmere na Dobrni.

Stroški za oskrbljevanje deželnih gozdov so proračunjeni na 124.464 fl., dohodek od gozdov pa na 174.951 fl., torej čisti ostanek 50.487 fl., dohodki od mlinarine 9400 fl., dohodki od muziklicence 16.500 fl., dohodki od lovskih kart 24.400 fl. — G. dr. Serneec se je pritoževal nad južno železnico zavoljo neprimerno visokih pristojbin, katere se morajo plačevati za prevažanje blaga na tej železnici, ki se veliko višje, kakor na drugih železnicah. To pa je kmetu kakor trgovcu in obrtniku v neizmerno škodo. Najboljše, da bi država odkupila tudi južno železnico.

Socijalni demokrati in posojilnice.

Nova volilna postava je prinesla nam Slovencem v peti kuriji čuden sad. Komaj je nekoliko ponehala agitacija nemškutarjev, kateri so v poprejšnjih letih rogovili zoper naš materin jezik in zoper sveto vero, duhovščino itd., so se prikazali sedaj drugi, še bolj nevarni krivi preroki, prav v volčjih kožah! Socijalni demokrati hodijo namreč od hiše do hiše in od krčme do krčme in hujskajo naše ljudstvo na vse mogoče načine. In glejte! Čim bolj neumne reči trdijo, tem več vere najdejo po nekterih krajih! Človek se mora nehote spominjati na tistega modrijana kateri je nekoč djal, da ni take neumnosti na svetu, katera bi se ne bila že od ljudij trdila in od nemnih ljudij celo tudi verjela!

Socijalnodemokratični agitatorčki trdijo, da se mora vse premoženje enako razdeliti med vse ljudi, norčujejo se pohujšljivo čez sveto vero, zametavajo narodnost in se zlasti norčujejo čez vse one može, ki so dosedaj kot pravi prijatelji svojega naroda imeli in še hvala Bogu imajo med ljudstvom največ zaupanja. Razumni ljudje se seveda ne brigajo za taka abotna blebetanja in jih vrlo zavračajo; zlasti so se držali možato naši pristaši pri volitvah in imeli so priložnost ravno pri tej priliki, spoznati prijateljstvo teh novih prerokov; kajti socijalnodemokratični agitatorji in njihovi pomagači, nekateri tovarniški delavci in nekateri leni brezposelni poulični postopači, so lagali našim poštenim kmetom ter jih skušali na vse mogoče nedopustne načine zase pridobiti. Če niso dobili posluha, psovali so kmete, jih ometavali z blatom, da, žugali so jim celo z noži in samokresi itd. No, djal je neki kmet, po sedanjem redu mi delavcem in ubogim le skušamo pomagati, ako bi pa ti nemaniči prišli na krmilo, morali bi obupati, ker že lahko sedaj sodimo, kako gospodarstvo bi bilo, če bi gospodovali taki ljudje, kateri pretijo s koli in noži

svojemu bližnjemu! Med drugimi budalostmi šuntajo ti socijaldemokrati čudno tudi proti posojilnicam in hranilnicam ter raztrošajo abotno vest, da se bodo vsi ti denarni zavodni razpustili in da bodo ljudje svoj denar izgubili! Kaj bolj neumnega se ne more govoriti! Hranilnice in posojilnice posojujejo denar le na dobra zemljišča ali na popolnoma zanesljive osebe proti porokom, in milo je gledati, kako vestno prihajajo ljudje vsacega pol leta plačevati obresti in nekaj na dolg in milo je slišati, s kacimi vnetimi besedami se dolžniki zahvaljujejo v posojilnicah, če se po 5, 6 ali 8 letih po malem vrnil celi svoj dolg, rekoč, da jim je posojilnica in hranilnica neizmerno pomagala in da bodo vedno molili za svoje dobrotnike!

Če pogledamo n. pr. le v celjskem okraju, vidimo, da je bilo do leta 1882. najmanj za trikrat več eksekucij in prodaj zemljišč, kakor jih je od tega časa, ko se je osnovala v Celju tako potrebna posojilnica, in vse to zaradi tega, ker dobi vsak pošten gospodar lahko brez težave po ceni posojilo, če se mu pripeti, da pride nepričakovano v zadrego. Denar, kojega nalagajo ljudje v take zavode, je popolnoma varen — in vendar si upajo taki lažnivci obrekovati te zavode ter trositi o istih neutemeljene vesti, samo da ljudstvo begajo ter netijo razpor in nemir. Sicer so se pa storili že od raznih posojilnic in hranilnic primerni koraki pri c. kr. oblastvih, da se bode prežalo na take obrekovalce in hujskače, in upati je, da bode to huskanje kmalu ponehalo, posebno če jih pride nekaj v luknjo kaše pihat. Slovenskemu, krščanskemu ljudstvu pa le svetujemo, da pokažejo takim krivim prerokom vrata, če se zopet od kod priklatijo, ali pa, da jih takoj ovadijo c. kr. žendarmeriji ali sodnji.

Cerkvene zadeve.

† Francišek Munda,

bivši župnik v Črnomlju na Kranjskem.

Bela Krajina pokriva od dne 3. marcija truplo vrlega Štajarca, pokojnega č. g. Frančiška Munda, župnika v Črnomlju. Komaj 16 mesecev je, kar se je preselil iz zelene Štajarske semkaj v sivo, skalovito Belo Krajino. Veliko dela ga je čakalo, i v cerkvi i drugod, da bi uredil faro črnomeljsko.

Napravil je za župno cerkev nov križev pot, nove oltarje, nove spovednice, kar je vse res lepota cerkve. Tudi v župnišču je veliko popravil, prezidal. Pa skoro ves ta čas, ko se je zidalo, popravljalo in zaljšalo — je bolehal. Julija meseca je šel iskat zdravja domov na Štajarsko — ali kašel ga je vedno bolj nadlegoval; videti je bilo, da se ga prijemlje sušica.

Šel je iskat zdravja kmalu po novem letu v Kandijo pri Novem mestu k usmiljenim bratom. Toda človeške pomoči ni bilo več zanj. A želel je, da bi vsaj v domači fari med svojimi ovčicami umreti mogel. Ta poslednja želja se mu je res spolnila. Šest dnij pred smrtjo so ga pripeljali domov in v ponedeljek, dne 1. marcija je zatislil trudne oči.

Kako da so ga farani ljubili, pokazalo se je ob njegovih smrti, ko je ležal na mrtvaškem odru in ob pogrebu. Pustni torek, ko se je obhajala ravno pobožnost presv. R. Tel. na čast, vrstila se je truma za trumo, neprenehoma proti župnišču, da še enkrat vidi obličje predobrega dušnega pastirja. Nad vse slovesen in lep pa je bil pogreb na pepelnico sredo. Toliko ljudstva gotovo še ni bilo v mestu, ko tisti dan. Ko so prinesli rakev s telesnimi ostanki ranjcega v cerkev — je bilo

jokanje in zdihovanje toliko, da ni bilo slišali petja duhovnikov, ki so spremljali sobrata k večnemu počitku.

Ves sprevid je bil lepo urejen. Šolska mladina, požarna bramba, mestna godba, duhovniki, c. kr. uradniki, mestni očetje, meščani in okoličani v nepregledni vrsti so se pomikali proti pokopališču. Le prehitro je črna zemlja pokrila truplo blagega gosp. župnika, katerega bi naša obširna fara (šteje do 6000 duš) še tako zelo potrebovala. Večna luč mu naj sveti!
D.

Mili darovi za družbo vednega češčenja:

Sv. Lovrenc v Slov. Goricah 13 gld., Sv. Peter v Medv. selu 6 gld. 80 kr., Remšnik 6 gld. 81 kr., Sv. Ilj pod Turjakom 7 gld., Prihova 17 gld. 66 kr., Širje 5 gld., Vransko 41 gld. 50 kr., Dobrna 12 gld., volilo Marije Detiček v Poličanah 17 gld. 45 kr., Sv. Benedikt v Slov. gor. 10 gld., Teharje 45 gld., g. Srobotnik 1 gld.

Gospodarske stvari.

O koristi gasilnih društev.

(Konec.)

Dragi slovenski korenjaki in rojaki po Štajarskem, Kranjskem in Koroškem, ustanovite si gasilna društva! Res je, da ima občina neki strošek, kateri je pa tudi netrajen, in ako se pomisli, da gasilno društvo reši eno poslopje, enega posestnika, je to že veliko. Ako občinska naklada narase za par let za nekoliko %, pa se mora v poštev vzeti, koliko radodarnih src se mora odpirati v slučaju, kadar enemu kmetu vse pogori, kar se drugači ne bi zgodilo, ako bi bilo orodje in zvežbanost pri roki. Bere se večkrat, da bi se cela vas rešila. Domači vaščani so itak v prvem položaju zbegani; ako pa imajo gasilno društvo, pa moštvo zna hitro ukreniti, kaj je treba in pomoč je pri roki. Ako bi gasilca, kmeta doletela nesreča, on je zbežan in ne ve, kaj bi delal, ali njegovi sodi so pa mirni in ga branijo. »Vsi za enega, eden za vse«. Med tem časom pa prihitijo pomoči od drugod in ga branijo. Gasilec prišedši na gorišče je miren, kakor bi ne imel pred saboj nikake nesreče in nevarnosti. V slučaju opravila se pa ohrabri in zbere sile, kakor bi se imel nad divjo zverjo maščevati. — Snujte gasilne društva! — Slovensko časopisje se večkrat neče vkvarjati z gasilnim položajem in to zato ne, ker so mnogi mnenja, da se gasilna društva med Slovenci in s slovenskim poveljem zato snujejo, da bi se nemštvo s tem branilo. To pa ni res. Vsako gasilno društvo je in mora biti prostovoljno. Ako pa slovenski kmet čuti, da je prostovoljen in prostovoljno pristopi v društvo, torej si izbere tudi povelje tako, kakoršnega že zna čuti s krvjo in kostmi. On lažje sliši »pozor« kakor »Ahtung«, ker ne ve, kaj je to. On lažje sliši »ogled na levo«, »ogled na desno«, »levo sukaj« — — — itd. Nadalje »brizgljo razpravite«, »brizgljo pripravite« — — —, ali končno »brizgljo pospravite«, »orodje vkup«. Povelje pa med Slovenci mora biti slovensko, zato, da je z drugim na gorišču delavnim osebjem v razumljivosti in zastopnosti. Naše Mursko polje ima že dosti gasilnih društev s slovenskim poveljem in še jih bode več. Sicer imajo ljutomerski gasilci nemško povelje, ali niti mi, niti oni se ne gledamo na pogorišču slabo. Vsi se počutimo na pogorišču, da smo poklicani v eden in tisti namen. Naša gasilna društva po Murskem polju s slov. poveljem pa imajo tudi krajevno zavezo in ako Bog dá, da bode imelo Ptujsko polje svoja gasilna društva s slov. poveljem, Savinjska dolina svoja gasilna društva s slov. poveljem itd., potem pa se ustanovi »slovensko-štajarska gasilna za-

veza«. Kaj ne, to bo lepo, pa ne bode nič političnega namena in pomena. Saj smo Slovenci in znamo slovenski govoriti. Rojaki na noge! — Ne vem sicer, je-li bo moje pisanje glas upijočega, pa ker je nam cenjeni list »Slov. Gospodar« skoro vse spravil, kar imamo, torej bo z dobro voljo tudi v tej zadevi kazal lepo pot. Spodbujala me je gasilca čut ljubezni, kajti gasilec mora le svojemu bližnjemu dobro hoteti. Pomoz Bog!

Primurski.

Sejmovi. Dne 20. marcija pri Sveti Barbari pri Konjicah, na Cvenu, pri Sv. Ilju v Slov. gor., v Studencih pri Mariboru, pri Sv. Barbari v Haložah in na Zibiki. Dne 22. marcija pri Sv. Ožbaltu na Pernovem, Sv. Jederti, v Rogatcu in Siegersbergu. Dne 24. marcija v Vitanju. Dne 26. marca na Dobovi in na Teharjih.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Iztirjavanje dače.) Lansko leto je pokončala pridelke gorice, polja in travnikov toča in povodenj. Škoda se je uradno pregledovala, pa deloma jako pozno, že prepozno, ker se le meseca septembra. Odpis dače se je s tem zavlekel; namesto da bi dobili prizadeti posestniki že lansko leto olajšave po odpisu, dobili so eksekucijo in nove stroške. Na eni strani je dala država in dežela poškodovanim podporo, ker je manjkalo celo potrebnega živeža, na drugi strani pa se je pošiljal eksekutor zaradi zaostale štibre na dom, namesto da bi bili štibro takoj odpisali. Okrajni odbor je to postopanje naznanil deželnemu poslancu dr. Jurteli v Gradec. Ko se je ta zaradi te zadeve obrnil do c. kr. finančnega dež. ravnateljstva, je izvedel, da so uradniki, ki so v jeseni škodo pregledovali, svoja poročila pozno v Gradec poslali, deloma še le decembra l. l. in prosinca t. l. Ker se tako postopanje ne dá opravičiti, šel je g. dr. Jurtela h g. ravnatelju samemu ter se je pritožil, da so se škode prepozno pregledovale, da se pregledovanje ni med vse uradnike razdelilo, ampak le nekaterim izvoljenim izročilo, da ti dela niso mogli pravočasno zgotoviti in predložiti; da so se poročila prepozno v Gradec poslala, da se je v tem zavlekel po nepotrebnem nujno potreben odpis dače, da se ljudem delajo stroški po eksekuciji, ko vendar niti potrebnega živeža nimajo. Kot izgled je poslanec imenoval sledeče posestnike: Andreja Majar in Antona Bombek iz Možgajnc, Mihaela Kecek in Mihaela Trunk iz Formina. Ti so bili toliko dače plačali, da bi ne bilo po odpisu dače nič več na dolgu ali le celo malo, pa so jih vendar za tretji kvartal opominjali. Tako se je postopalo tudi z drugimi. G. dvorni svetovalec ni bil vesel poslančevega poročila in pritožbe; posebno mu ni ugajalo, da so imeli le nekateri gospodje komisije, da so operate tako pozno predložili, da ti še niso rešeni. Zaukazalo se je, da se imajo poročila za vse občine takoj rešiti, kar se je tudi meseca svečana že zgodilo. Na prošnjo poslančevega, da bi se v političnem okraju ptujskem iztirjavanje štibre do žetve ustanovilo, se ni dala gotova obljuba, ampak se je reklo, da se bode občina beda gotovo v poštev jemala. Upati pa je, da se bode vsaj eksekucija ustavila. Kdor pa bi bil prisiljen za to posebe prositi, naj ne pozabi prošnje kolekovati.

Iz Velenja. (Gg. poslancem!) Odkar tare kmeta, obrtnika in delavca lakota, odkar ni zmožen vkljub svoji varčnosti in pridnosti plačevati več svojih davkov, stanu primerno preživiti svoje rodbine, da mora prodati zadnji rep, svoje zadnje imetje, nazadnje pa za-